VAPENBILDEN

Forum för Svenska Heraldiska Föreningen
Nr 55, maj 2003

Guldskinnstäcket i Östra Stenby kyrka i Östergötland, med vapen för marsken Tyrgils Knutsson och Hedvig av Rauensberg, har återskapats. Läs mer på sidan 105 ff.

Namnlöst-2 97 2004-03-20, 23:31

Kontakta oss

www.heraldiska.org

VAPENBILDEN utges med två nummer per år av Svenska Heraldiska Föreningen i samarbete med Heraldiska Samfundet. Upplaga: 800 exemplar.

Nr 56 utkommer till oktober 2003. Manusstopp den 18 augusti 2003.

Redaktion
Magnus Bäckmark (red), Värtavägen 85 C, 1 tr, 183 60 Täby, 08–756 37 90, magnus@heraldiska.org; Martin Sunnqvist (annonsansvarig), sunnqvist@yahoo.com; Marcus Karlsson, marka3@spray.se.

Bli medlem / prenumerera / beställ
Svenska Heraldiska Föreningens postgiro: 22 27 90-8, bankgiro: 5142-9561.

Årsavgiften är 150 kr. (Om du vill erhålla mer än ett ex av Vapenbilden varje gång så kostar det 25 kr per tillkommande ex.) Skriv namn och adress på inbetalningsavin och tidskriften kommer med posten.

Lösnummer kostar 25 kr/st och beställs genom inbetalning till något av ovanstående konton. Ange på avin vad du beställer.

Medlemsfrågor, adressändring och utskick handhas av Jesper Wasling, Sämgatan 10, 507 45 Borås, webmaster@heraldiska.org, 033–10 74 81.

Styrelse
Henric Åsklund (ordf), Gullstensön, 517 96 Hultafors, henric@heraldiska.org, 033–29 52 50; Nils Stefan Bede (v ordf och härold); Wasling (sekr och webbred, adressuppgifter se ovan); Marcus Karlsson (kassör); Bäckmark (red, se ovan); Ingemar Apelstig (ledamot); Perolow Jonsson-Falck (ledamot).

Organisationsnr 827209-0366.

Tryck Affärstryckeriet i Falköping AB.

ISSN 0349-0602.

Mer om S:t Olavs pilegrimskors

På www.heraldiska.org skriver Kaare Seeberg Sidselrud mer om St. Olavs pilegrimsstiftelse och dess utmärkelsetecken, som han tidigare omskrivit i Vapenbilden nr 54, s 79. *Red.*

Korrigering

Genom ett missöde kom Medlemsförteckningen 2003 att bli missvisande i det att flera förutvarande medlemmar hängt kvar i denna. Antalet medlemmar har 2002 ökat med 6 % till 215 st.

Ökningen är glädjande, men vi behöver ännu fler medlemmar för att kunna öka Vapenbildens utgivning till 4 nr/år, som vi skulle vilja.

Vi vill växa

Hjälp oss att bli fler – visa Vapenbilden för bekanta som du tror kan vara intresserade, eller stöd oss genom att införa familjemedlemmar! Frivilliga bidrag till SHF:s post- eller bankgiro för att snabba på vår positiva utveckling är också alltid välkomna.

Vykort

SHF trycker upp en serie vykort med fyra olika motiv. Jan Raneke har tecknat exempel på svenska medeltida släktvapen, Bengt Olof Kälde Sveriges ärkebiskopars vapen genom tiderna, Davor Zovko den heliga Birgitta och hennes vapen, och Magnus Bäckmark har tecknat Sveriges kungapar 1208–1439 med deras sköldar. Läs mer på SHF:s webbsida www.heraldiska.org.

Red.

För innehållet i artiklar och notiser svarar respektive författare. Att bidrag publicerats betyder inte att föreningen tagit ställning till eventuella framförda åsikter. Citera gärna, med angivande av källan! För eftertryck, inhämta först tillstånd från författaren.

Namnlöst-2 98 2004-03-20, 23:31

Vår vapentätaste kyrka

Av Magnus Bäckmark

Lördagen den 31 augusti 2002 visades Riddarholmskyrkan i Stockholm i Heraldiska Samfundets regi.

De 16 nyfiknas ciceron var ordföranden **Per Nordenvall**, som är väl insatt i allt som har med Serafimerorden att göra i sin egenskap av historiograf vid Kungl Maj:ts Orden.

En ängel håller vapnen på den vackra gravhällen över lagmannen i Uppland, riddaren och riksrådet Gregers Mattsson (Lillie) till Tyresö († 1494) och hans fru Ramborg Gustavsdotter (Sparre av Hjulsta och Ängsö, † 1492) i Riddarholmskyrkans kor.

Gråbrödernas kyrka

Själva kyrkan var ursprungligen kyrka till ett franciskanerkloster, grundat av kung **Magnus ladulås** († 1290), som också själv ligger begravd i koret. Så småningom blev den begravningskyrka för kungahuset och ordenskyrka för Kungl Maj:ts Orden. Sedan 1800-talets början hålls inga gudstjänster här, förutom undantagsvisa andakter, utan kyrkan är rätt och slätt ett museum, med tillhörande biljettlucka, vakter och en ständig ström av imponerade japaner.

Alla får inte plats

Under Serafimerordens första tid, på 1700-talet, satt riddarna i egna korstolar, såsom man ännu ser i utländska ordenskyrkor. Idag representeras de dock bara av sina sköldar, vilka det med tiden blivit svårt att få plats med – antalet sköldar som finns i kyrkan idag är 739 stycken.

26 är ännu ouppmålade. Kungl Maj:ts Ordens vapenmålare sedan 1987, **Bengt Olof Kälde**, har med andra ord mycket att göra. Hittills har han målat 99 stycken, varav 27 för

Namnlöst-2 99 2004-03-20, 23:31

– På 1800-talet var det brukligt att man målade utländska kungligheters sköldar med deras egna ordnar också, förutom serafimerordenskedjan. Per Nordenwall visar på tsar Nikolaus I:s av Ryssland sköld i koret. I förgrunden från vänster Stephen Coombs, Olle Svensson och Lars-Olof Skoglund.

Bland generallöjtnanten Volmar Wrangels (af Lindeberg, 1641–75) 16 anvapen finns de för hans mormors farföräldrar, kung Christian III av Danmark och Dorothea av Sachsen-Lauenburg.

Carl Michael Raab och Henrik Edelstam framför ingången till Banérska gravkoret. Järndörrarna är från 1919 och statyn över fältherren Johan Banér (1596–1641) från 1945. Notera att courtoisie ej iakttagits vid målningen av Johans sköld, utan den är här normalvänd. Skölden med de tre regnbågarna tillhör hans första hustru Catharina Elisabet von Pfuel (1598–1636).

På läktaren. Från vänster Christina Persson (sittande), Joanna von Wierusz-Wolska, Henrik Klackenberg och Olle Svensson. Carl Michael Raab granskar en av sköldarna på väggen, Stephen Coombs sitter delvis skymd av Per Nordenwall. Bakom denne syns Henrik Edelstam och Peter af Trampe. Längst till höger står Samfundets sekreterare Erik Norrman.

Namnlöst-2 100 2004-03-20, 23:31

I ”skräpkammaren”, rummet över sakristian, finns en sköld för översten greve Carl Ulrik Torstenson (1687–1727). Den är enkelt utförd och saknar hjälmtäcken och hjälmprydnader. Eftersom ett ståtligt huvudbaner över honom finns i kyrkan tror man att det här är den sköld som användes att ceremoniellt ”krossas” eftersom han var den siste manlige medlemmen av sin ätt. Synbarligen har den dock inte sönderbrutits.

Foton: Magnus Böcklund

Lars-Olof Skoglund och Carl Michael Raab begrundar de tredubbla lagren av sköldar som hänger i ”skräpkammaren”. I hörnet står en trasig Kristusbild från 1400-talets första hälft som varit en del av en så kallad Kristi grav.

Bakom familjen Persson – Christina, lille Vilhelm och Christer – och Erik Norrman ligger en massa ”skräp” i fönstret. Där har också hamnat dexter hjälmprydnad till huvudbaneret för generalfälttygmästaren friherre Per Sparre Larsson (1628–92) som hänger nere i kyrkorummet. Den har lossnat någon gång efter 1937, då huvudbaneret syns komplett på fotografi i Sveriges kyrkor. *Snyggt vore ju om den kunde återmonteras.*

tidigare avlidna. Två stycken kommer dock aldrig att uppmålas – de för Ceausescu och Mussolini, av lättförståeliga skäl.

Till skillnad från kyrkans danska motsvarighet så hängs inte sköldar i trapputrymmen och dylikt, utan enbart – mer värdigt – på tillgängliga väggar, dock i upp till tredubbla lager. De sköldar som inte får plats ens på läktarens eller ”skräpkammarens” väggar förvaras i ett stort blåmålat lådskåp som syns på bilden på motstående sida.

Nere i skeppet är en princip att alla svenskar (utom kungahuset) som blivit serafimerriddare ska finnas representerade. Bland dem återstår bara en lucka – för f.d. presidenten i Svea Hovrätt **Sten Rudholm** (född 1918), som 1974 var den siste att utnämnas.

Namnlöst-2 101 2004-03-20, 23:31

Odjuret i Björsäter

Av Jan Raneke

Skölden i målningen på en träpanel från 1300-talet, ursprungligen från Björsäters kyrka, idag i Historiska museet, kan syfta på häradshövdingen Bengt Brudsson.

Björsäters kyrka är belägen i Bankekinds härad ca 3 mil sydost om Linköping. Framlidne professor **Andreas Lindblom** har ägnat kyrkans medeltidsmålningar ett ingående studium.[1]

I en av sekvenserna ser vi en krönt riddare ”som svänger sitt svärd till ett väldigt hugg, – han bär en sköld med ett odjurshuvud – medeltidens vanliga sätt att beteckna det hedniska,” skriver Lindblom. Han utgår ifrån, att det är biskopen i Linköping som varit beställare av denna målningsdekor. Att han varit idégivare till dekorationen är väl ganska sannolikt, men det är väl den lokale stormannen som varit initiativtagare och bekostat målningarna.

Stormannen i fråga kan möjligen ha varit **Bengt Brudsson**, som förekommer i urkunderna mellan åren 1342–64. Han var häradshövding och ägde gods bland annat i Bankekinds härad. Han tillhörde en släkt, som går under det genealogiska namnet ”Lejonansikte, Bengt Nilssons ätt”. Denna ätt förde just ”odjurshuvudet” på sin sköld.[2] Vapenfärgerna är inte kända. ”Odjursskölden” kan möjligen ge ett besked. Tinkturerna skulle då vara ett svart huvud på vitt (silver) fält.

Lejonansikte välkänt lokalt

Att denna symbol av sin samtid inte betraktades som hednisk framgår bland annat av att Linköpings stad åtminstone sedan år 1300 förde en sådan bild i sitt sigill. Jag tror därför att Andreas Lindblom har fel i sin odjurstolkning.

1300-talets lokala stormän bekostade ofta sina sockenkyrkors utsmyckning med målningar och ville i samband därmed gärna ha sitt kännetecken vapenbilden med. Vi har flera samtida exempel härpå, till exempel Södra Råda kyrka, där jag sökt påvisa vem som bekostat målningarna. Ett annat exempel finns bland målningarna i Ängsö kyrka, som jag tidigare behandlat i Fornvännen nr 79 (1984).

Foto: Magnus Bäckmark.

Skölden syns i bildsviten om Heliga korsets saga. Till vänster slaget vid Ponte Mollo (endast denna högra tredjedel av scenen är bevarad). Till höger undervisas kejsar Konstantin om den kristna tron.

1 Andreas Lindblom: Björsätersmålningarna, The Legends of St. Thomas Becket and of the holy cross (1953).
2. Jan Raneke: Svenska medeltidsvapen, I (2001), s. 292.

Namnlöst-2 102 2004-03-20, 23:31

Krönta lejon på årsmöte

Av Jesper Wasling

Ny styrelse, nya stadgar, nya medaljörer och en ny hedersmedlem. Det var resultatet när Svenska Heraldiska Föreningen höll sitt årsmöte på Skansen Kronan i Göteborg den 23 mars 2003.

För första gången delades förenigens nyinstiftade förtjänstmedalj ut till två (av fem utsedda) medaljörer. Förra statsheraldikern **Clara Nevéus** och Skandinavisk Vapenrullas redaktör **Tor Flensmarck** hade båda kommit till Göteborg för att mottaga utmärkelsen.

Övriga tre utsedda medaljörer var Svenska Exlibrisföreningens ordförande **Lars C Stolt**, Kungl Maj:ts Ordens vapenmålare **Bengt-Olof Kälde** och skriftställaren **Nils Fredrik Beerståhl**. En medalj har tidigare lämnats till heraldiske konstnären, fil dr **Jan Raneke**.

Stor omflyttning i styrelsen

Det blev en stor förändring på styrelsesidan, faktiskt den största i föreningens historia.

Ordförande: **Henric Åsklund**. Vice ordförande och härold: **Nils Stefan Bede**. Sekreterare och webbredaktör: **Jesper Wasling**. Kassör: **Marcus Karlsson**. Ledamot och redaktör för Vapenbilden: **Magnus Bäckmark**. Ledamöter: **Ingemar Apelstig** och **Perolow Jonsson-Falck**. Revisorer: **Kennet Wulcan** och **Lennart Wasling**.

Foto: Krister Koch.

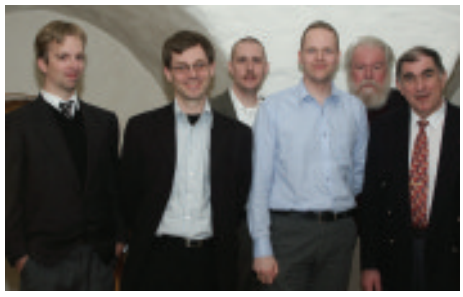

Nya styrelsen, fr.v. Magnus Bäckmark, Jesper Wasling, Nils Stefan Bede, Henric Åsklund, Perolow Jonsson-Falck och Ingemar Apelstig.

Foto: Jesper Wasling.

Förra statsheraldikern Clara Nevéus tar emot SHF:s förtjänstmedalj av avgående ordföranden.

Revisorssuppleant: **Per Ladenvall**. Mötet beslöt därpå att låta revisorerna också vara valberedning.

Den avgående ordföranden **Ingemar Apelstig** kallades till hedersmedlem för de stora förtjänster han gjort som medlem av styrelsen sedan 1976, varav de senaste 16 åren som ordförande.

Den enda fråga som gav lite diskussion var förslaget om nya stadgar. Efter några mindre justeringar som gjordes under mötet godkändes förslaget.

Lejonen avslutade

Som avslutning på mötet hölls Clara Nevéus ett föredrag om lejon i svensk offentlig heraldik där hon visade vilken betydelse det gamla folkungalejonet har haft för många nyskapande vapen, men också att flera lejonvapen för Götalandsområdet på 1600-talet snarare antogs som en hyllning till de tre karolinerkungarna från Pfalz.

Namnlöst-2 103 2004-03-20, 23:31

Familjevapnet – nyckeln till din historia

Ett vapen utgör en familjesymbol och som sådan en traditionsbärare från generation till generation.
Jovenia Juveler har många års erfarenhet av att tillverka vapenringar med sigillgravyr - ett konsthantverk vars utförande kräver mycket hög precision.
Jovenia Juveler har ett stort urval av ringmodeller.

VÅR "EGEN" MODELL

Ringen är massiv, i 18k guld med sigillgraverat vapen i oval Sardonyx.
Vi tillverkar även personligt designade vapenringar: Monogram, familjevapen eller emblem graveras exempelvis i manschettknappar och medaljonger.

EXKLUSIV LEVERANS

Vapenringen levereras i ett elegant etui tillsammans med 50 stycken visitkort – med Ert vapen i relieftryck – ett fotografi av ringen samt ett lackavtryck av vapnet.
Leveranstiden är åtta veckor.

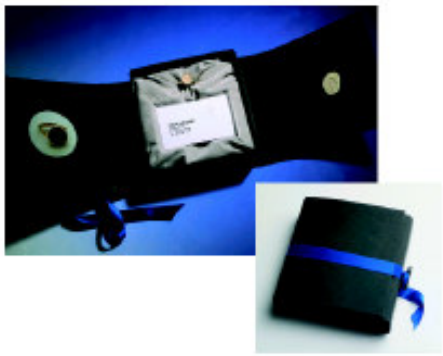

JOVENIA JUVELER
S. EGGER

Jovenia AB, Biblioteksgatan 10, SE-111 46 Stockholm
Telefon +46 (0)8-611 25 66, 611 25 88, Fax +46 (0)8-611 22 39
info@joveniajuveler.se www.joveniajuveler.se

Namnlöst-2 104 2004-03-20, 23:31

En guldklimp av vadmal

Av Magnus Bäckmark

Tolv målmedvetna och skickliga kvinnor i Östra Stenby Diakonikrets har återskapat ett av nordisk textilhistorias märkvärdigaste föremål – Tyrgils Knutssons och Hedvigs av Ravensberg guldskinnstäcke från 1300-talets början.

Foto (även omslaget): Magnus Bäckmark.

År 1861 stod Östra Stenby kyrka på Vikbolandet nyrenoverad och fin. En del överblivna inventarier lät kyrkorådet sälja på auktion. En del gammal bråte som ingen ville köpa slängdes ihop till en hög och brändes, bland annat ett ruttet och malätet gammalt tygstycke.

Tygpussel

Textilen skulle ha varit helt okänd till sitt utseende idag, om inte fornforskaren **Nils Månsson Mandelgren** på en av sina resor 1846 gjort avritningar i akvarell av den trasiga textilen, som han enligt anteckning på skissen tog för en altarduk.

Tack vare Mandelgrens anteckningar vet man hur det 2,5 x 2,5 meter stora täcket var tillverkat. Tyget var valkat (luggat) vadmal, som sammansytts med lintråd, varvid sömmarna täckts av förgyllda skinnremsor som fästs med länksöm. Tekniken är intarsia broderi: ett motiv har skurits ut på två olikfärgade tygstycken och lyfts in som pusselbitar i varandras ställe. Vissa detaljer, som ögonen på påfågelsfjädrarna, är applicerade.

Tyrgils Knutssons vapenframställning är den enda kända som visar hans hjälmprydnad.

Hedvigs vapen. Har de inbroderade bokstäverna i skölden möjligen varit A M (Ave Maria)?

Tillverkningssättet stämmer helt överens med det som vadstenamunken **Peder Månsson** (ca 1465–1534), sedermera biskop i Västerås, beskriver i sina arbeten och kallar guldskinnstäcke. Benämningen kommer av de förgyllda skinnremsorna, som får textilen att glänsa och glittra.

Tack vare två vapen broderade på textilen vet vi att den har koppling till marsken **Tyrgils Knutsson**, som var den verklige styresmannen i Sverige under konung Birger Magnussons yngre år, och hans andra hustru, den tyska grevinnan **Hedvig av Ravensberg**.

Namnlöst-2 105 2004-03-20, 23:31

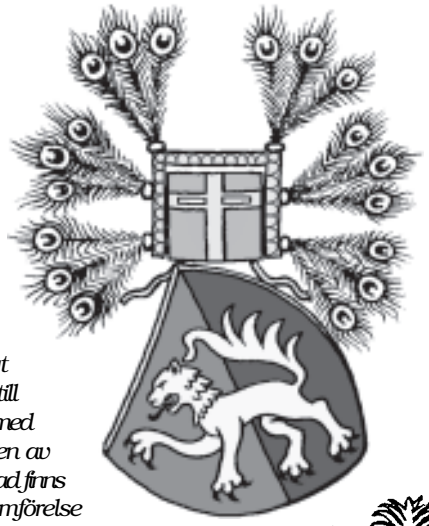

Teckning: Magnus Bäckmark.

Tyrgils Knutssons broderade vapen, enligt Mandelgrens avritning. Till höger ett förslag till detaljförtydligande tolkning av samma vapen, med skölden normalvänd. Ledtrådar till utformningen av det tidstypiska ställningsbygget till hjälmprydnad finns i samtida sigill. Längst till höger syns för jämförelse Alexanders av Schwerin hjälm, ur ett sigill känt från 1302.[1]

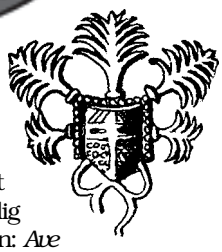

De gifte sig i Stockholm 1303. Äktenskapet varade bara tre år, innan Tyrgils slutligen drog det kortare stråt i det politiska maktspelet och halshöggs 1306.

Hyllning till Guds moder

Guldskinnstäcket föreslås ha tjänstgjort som brudpäll, det vill säga hållits över brudparet under vigselceremonin. I så fall borde det ha tillverkats på slottet Ravensberg i Westfalen under stor brådska – eftersom det var Tyrgils andra äktenskap och därför inte kan ha varit planerat sedan särskilt lång tid – och medtagits av brudföljet till Stockholm tillsammans med övrig bröllopsutrustning.

Att det finns inskrifter på svenska i cirklarna som omramar motiven tyder dock på att tillverkningen av täcket bör ha stått i Sverige, troligen under Hedvigs ledning eller i ett kloster. Hon levde änka ännu 1346 och bör ha haft gott om tid att ha överinseende över och kanske själv delta i detta hantverk.

Täckets ursprungligen avsedda funktion är osäker. Motiven är enligt Mandelgrens avritning ordnade så att åtminstone något av dem ses från rätt håll från tre av tygstyckets sidor, men inte från dess ena långsida. Omskrifterna i cirklarna återger ärkeängeln Gabriels hälsning till Maria vid bebådelsen: Var hälsad, du högt benådade! Herren är med dig (Luk. 1:28). Inskriften är på latin: *Ave Maria, gratia plena, Dominus tecum*, följt av början av samma hälsning på fornsvenska: *Heel Maria fruw* kring Tyrgils vapen, medan det kring Hedvigs bara fåtts plats med *Hel*.

Inskriften pekar mot religiös användning, men helt broderade altardukar är ovanliga och formatet talar emot att det skulle vara ett antependium eller gravtäcke. Mest sannolikt är kanske att textilen avsetts att vara en väggprydnad eller helt enkelt prydnadstextil med skiftande användningsmöjligheter.

Oavsett ursprungliga användningsavsikter – förr eller senare hamnade täcket i varje fall i kyrkan i Östra Stenby, inom vilken församlingen av Tyrgils egendomar, Näs, låg.

Påfågelsprakt

Vapenbilderna är mycket värdefulla framför allt för att Tyrgils Knutssons vapen ingen annanstans är framställt med hjälmprydnad.

Först för en norsk sidoslägkting som levde tre generationer senare anger Raneke i

Namnlöst-2 106 2004-03-20, 23:31

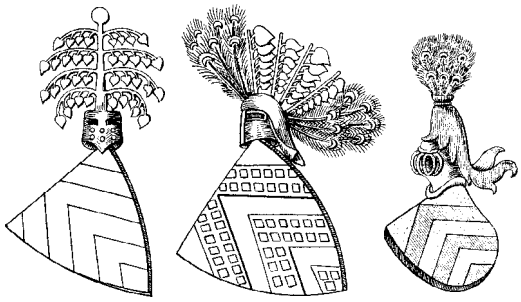

Hedvigs broderade vapen synes vara det äldsta belägget på att hennes släktvapen framställts med påfågelsfjädrar i hjälmprydnaden. Dittills hade släktvapnet i sigill i stället haft en hjälmprydnad bestående av ett lindträd – så åtminstone sedan 1240 och ännu i sigillet för hennes far, greve Otto III av Ravensberg, känt från 1278 (längst till vänster). Från 1324 belägg hennes bror, Otto IV, med såväl lindgrenar som fjädrar (mellersta bilden). Långt senare utvecklas hjälmprydnaden till en enkel påfågelsbuske, och sköldemärket stabiliseras till: av sparrsnitt fem gånger delad i guld och rött (bilden till höger). I Hedvigs broderade vapen är tinkturerna omvända häremot. Troligen kunde tinkturerna omväxla, men även i brodern Ottos vapen antyds att rött kom först – det är nämligen sannolikt metallfälten som är damaskerade med rutmönstret, liksom metallfälten är de damaskerade i Hedvigs broderade vapen. Broderiet är också ett tidigt belägg på att det översta sparrsnittet lagts med vinkeln mot sköldens överkant i stället för i en tänkt punkt ovanför skölden.[3]

Svenska medeltidsvapen en hjälmprydnad. Den var sju tupp- eller strutsfjädrar (i *Norske Sigiller* anges hägerfjädrar), skriver Raneke, och: ”Huruvida denna hjälmprydnad återgår på Tyrgils Knutssons ätt är osäkert.”[2]

Släktingens tydligen svårbestämda fjädrar behöver inte ha något samband med Tyrgils påfågelsfjädrar, eftersom fjädrar hör till de vanligaste hjälmprydnaderna på 1300-talet, men vi vet alltså i alla fall att Tyrgils vapen i samtiden framställdes med påfågelsfjädrar. Hjälmprydnaden tillhör de äldsta kända i Sverige.

Birger–Tyrgils–Västergötland

Sköldemärket har förenklats på textilen. Av sigill vet vi nämligen att Tyrgils, efter att först ha provat att ha ett lejon i en delad sköld, senast 1288, i nästa sigillstamp, tillverkad senast 1295, lät lejonet stå i en ginstyckad sköld. Detta höll han därefter fast vid.

En kuriositet är att man förmodar att det är denne inflytelserike västgötastormans vapen som fått stå modell vid tillkomsten av Västergötlands landskapsvapen över 250 år senare. Tyrgils å sin sida valde sannolikt ett lejon för att antyda sitt släktskap med kungahuset – hans till namnet okända mor anses ha varit en halvsyster till Birger Jarl.[4]

Över 3.000 arbetstimmar

År 1999 påbörjade Östra Stenby Diakonikrets arbetet med rekonstruktionen. **Sonja Appelgren**, **Ebba Arnoldson**, **Kerstin Axelsson**, **Birgitta Bergman**, **Rut Hannell**, **Britt Johannesson**, **Lillemor Laurent**, **Karin Linderhjelm**, **Nanna Nilsson**, **Bibbi Ottosson**, **Inger Rydberg** och **Anita Örnerdal** lade ned 1.600 studiecirkeltimmar och minst lika många timmar därtill i hemarbete.

Vadmal köptes från Östgöta Ullspinneri, och en skinnsömmerska kunde hjälpa till med att tillhandahålla guldskinn som skars i remsor.

Det återskapade täcket, uppfodrat på lintyg för hållbarhetens skull, kommer att pryda församlingssalen i Östra Stenby kyrka.

---

[1] Siebmachers grosses Wappenbuch, Band A, 1970, s. 111.
[2] Jan Raneke, Svenska medeltidsvapen II, 2001, s. 746.
[3] Om vapen Ravensberg, se Siebmachers grosses Wappenbuch, Band 2 (Aus Band I, 1. Abt., 3. Teil), 1916, s. 28 ff, med Taf. 44.
[4] Hans Gillingstam, Äldre svenska frälsesläkter, I:1, s. 87 ff.

Namnlöst-2 107 2004-03-20, 23:31

Nya vapen

Vapenbilden strävar sedan år 2000 efter att omnämna alla nytillkomna vapen. Meddelanden om sådana tas tacksamt emot av redaktionen.

Blekingegruppen

Modellritning levererad av Riksarkivet den 15 november 2002.

Sköld: *I blått fält en ek med tre kronor uppträdda på stammen, allt av guld* [Blekinge]. *Skölden lagd över två korslagda svärd av guld och krönt med kunglig krona.*

Teckning: Vladimir A Sagerlund.

Göteborgsgruppen

Modellritning levererad av Riksarkivet den 31 oktober 2002.

Sköld: *I blått fält tre av vågskuror bildade ginballkar av silver, överlagda med ett med sluten krona krönt lejon av guld medr ödbe väring , hållande i högra framtassen ett svärd av guld och i den vänstra en blå sköld, vari tre öppna kronor av guld, ordnade två och en. Skölden lagd över två korslagda svärd av guld och krönt med kunglig krona .*

Teckning: Vladimir A Sagerlund.

Totalförsvarets ammunitions- och minröjningscentrum (SWEDEC)

I Eksjö. Modellritning levererad av Riksarkivet den 28 oktober 2002.

Sköld: *I fält av guld en svart lågande granat, från vilken fyra röda blixtar utgår, och däröver en blå ginstam med tre bjälkvis ordnade öppna kronor av guld. Skölden krönt med kunglig krona.*

Teckning: Vladimir A Sagerlund.

HMS Härnösand

Modellritning levererad av Riksarkivet den 29 november 2002.

Sköld: *I fält av silver en svart bäver med en svart gädda i munnen* [Härnösand] . *Skölden krönt med kunglig krona .*

Teckning: Vladimir A Sagerlund.

HMS Karlstad

Modellritning levererad av Riksarkivet 2003.

Sköld: *I fält av silver den högra hälften av en blå ö rn med röd beväring mellan två höga, med spetsiga huvar försedda röda torn* [Karlstad] . *Skölden krönt med kunglig krona .*

Teckning: Vladimir A Sagerlund.

HMS Nyköping

Modellritning levererad av Riksarkivet den 9 januari 2003.

Sköld: *I fält av silver ett rött borgtorn med krenelerad väktargång och spetsig tornhuv* [Nyköping] . *Skölden krönt med kunglig krona .*

Teckning: Vladimir A Sagerlund.

HMS Uddevalla

Modellritning levererad av Riksarkivet den 23 januari 2003.

Sköld: *I fält av silver en grön ek med ollon av guld mellan två gröna granar* [Uddevalla] . *Skölden krönt med kunglig krona .*

Teckning: Vladimir A Sagerlund.

Namnlöst-2 108 2004-03-20, 23:31

Hässleholms tingsrätt

Modellritning levererad av Riksarkivet den 10 januari 2003.

Sköld: *I fält av guld ett grönt andreaskors åtföljt av fyra gröna nötklasar* [Hässleholm] *samt däröver en grön ginstam belagd med en balansvåg av guld. Skölden krönt med kunglig krona*.

Teckning: Vladimir A Sagerlund.

Malmö tingsrätt

Modellritning levererad av Riksarkivet den 18 mars 2003.

Sköld: *I fält av silver ett rött med gyllene krona krönt griphuvud* [Malmö] *samt däröver en röd ginstam belagd med en balansvåg av silver. Skölden krönt med kunglig krona*.

Teckning: Vladimir A Sagerlund.

Folke Bernadotte akademien

Modellritning levererad av Rikarkivet 2003.

Sköld: *I blått fält en bågformad bro, åtföljd ovanför av tre kronor ordnade två över en, och undertill av en med latituder och longituder markerad jordglob, allt av guld. Skölden krönt med kunglig krona och lagd på en krans bestående av lagerblad till den nedre delen och av olivkvistar till den övre*.

Teckning: Vladimir A Sagerlund.

Knivsta kommun

Egen kommun från 1 januari 2003, tidigare kommundel i Uppsala kommun. Modellritning levererad av Riksarkivet den 5 augusti 2002.

Sköld: *I rött fält en krona över ett treberg, allt av guld*.

Teckning: Vladimir A Sagerlund.

Om tillkomstprocessen, se Vapenbilden nr 50, s 697, och nr 54, s 81.

S:ta Cecilias akademi

Stockholms katolska stifts musikinstitution. Vapnet antaget 2002.

Sköld: *Kluven i blått, vari ett svärd av silver med fäste av guld, ställt genom en krona av guld* [Stockholms katolska stift], *och guld, vari en röd harpa åtföljd i sköldhuvudet av en grön sexuddig stjärna*. Valspråk: *Jubilate Deo in voce laudis* ('Lova Herren med hög röst').

Teckning: Davor Zovko.

Bladh

Antaget av ingenjören **Rutger Bladh**, Halmstad, 2002.

Sköld: *I guld ett grönt tistelblad. Grönt hjälmtäcke fodrat med guld*. Hjälmprydnad: *En uppstigande röd björn med bevapning av guld, hållande ett spjut av guld*.

Teckning: Vladimir A Sagerlund.

Blix, yngre släkten

Legitimerade läkaren **Ingvar Blix**, Svenstavik, upptog 2002 sin mormors släkts vapen med anledning av att han tidigare upptagit samma släkts namn. Därvid differentierades vapnet från ursprungssläktens genom tillägg av två sporrklingor i sköldemärket.

Sköld: *I blått fält en åskvigg mellan två sporrklingor, allt av guld. Blått hjälmtäcke fodrat med guld*. Hjälmprydnad: *En uppskjutande åskvigg av guld*.

Teckning: Magnus Bäckmark.

Om ursprungssläkten Blix vapen, belagt från 1653, se Magnus Bäckmark: *En blixtrande historia*, i Släktforskarnas årsbok 2003.

Forts s 112.

Namnlöst-2 109 2004-03-20, 23:32

Lindow = Lagerbielke

Av Martin Sunnqvist

Adliga ätten Lagerbielke trodde sedan intill nyligen vara utdöd sedan 1963, men forskning har visat att sergeanten Carl Henrik Lagerbielke (1753–1817) kort före sin död gifte sig med sina barns moder. Deras ättlingar skrevs därför hösten 2002 in på Riddarhusets stamtavla över adliga ätten Lagerbielke.

I Vrå församlings i Småland husförhörslängd för åren 1813–17 finns en familj med följande personer antecknad: sergeanten Lagerbielke, pigan **Ingrid** och barnen **Anna Catharina**, **Anders Johan** och **Johanna Maria**.

När sergeanten förekommer nästa gång är Ingrid inte omnämnd som piga längre, utan som hustru. När maken hade dött omtalas hon som änkan Ingrid Lagerbielke. Någon vigselbok finns ej från tiden.

Ättens sköldemärke, från 1698, är: I fält av silver tre blå bjälkar belagda med tre, två respektive en gyllene stjärna samt ett från den övre bjälken uppstigande rött lejon hållande ett blått ankare. Denna teckning, av Maria Widebäck, är hämtad ur Klingspors vapenbok (1890).

Uppgifterna ger vid handen att sergeanten kort före sin död gifte sig med sina barns mor. Barnen blev därmed inomäktenskapliga, vilket är en förutsättning för att adelskap skall överföras.

Sonen Anders Johan Carlsson gifte sig 1820 med **Botilda Christina Torstensdotter**. Genom henne blev han ägare till Ryd Norregård i Agunnaryd. De hade bland annat sönerna **Carl** och **Johan**. Carls son **Anders Johan** blev snickarmästare i Halmstad och återtog namnet Lagerbielke.

Johan var soldat med soldatnamnet **Viktor**, men så snart han hade ansökt om avsked ändrade han namn från Viktor till Lagerbielke. När hans son **Anders Gustaf Lagerbielke** antogs som soldat ansåg befälet att ett adligt efternamn inte var passande för en soldat. Befälet ändrade därför hans namn till Lindow. Hans sonson **Sixten Lindow** har ansökt om att släktgrenen skall införas på Riddarhusets stamtavlor, vilket Riddarhusdirektionen efter prövning har beviljat.

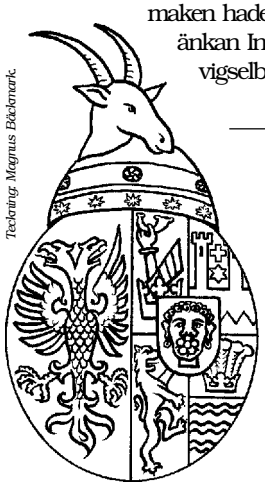

Teckning: Magnus Bäckmark.

Albaniens exdrottning död

Den albanska exdrottningen **Geraldine** avled i Tirana den 22 oktober 2002, 87 år gammal. Hon hade bara varit drottning ett år när Mussolini ockuperade landet 1939 och kungafamiljen flydde i exil. Bland annat uppehöll de sig i Sverige och i många andra länder. Sina sista fyra månader tillbringade hon dock i Albanien, inbjuden dit av parlamentet. Hon tillhörde den ungerska grevliga ätten **Apponyi de Nagy-Appony**. I stället för krona använde Albaniens kungahus ”the Cap of Scander-Beg” med ett sinistervänt naturfärgat gethuvud på.

MB

Namnlöst-2 110 2004-03-20, 23:32

Stjärnornas krig

Av Martin Sunnqvist

Hans Anckarstjerna i Danmark har fört två processer inför svenska domstolar angående rätten till namnet Anckarstjerna. Den ena tvisten slutade i förlikning, den andra i förlust.

På Riddarhuset finns tre introducerade ätter Anckarstierna, två adliga och en friherrlig, som ursprungligen är samma släkt. Samtliga ätterna är enligt Riddarhusets uppgifter utdöda. Hans Anckarstjerna i Randers påstår sig tillhöra någon av dessa ätter och använder på sin hemsida båda de anckarstiernska vapnen.

1993 bytte **David** och **Gunnie Möller** namn till **Anckarstierna**. 1994 antog David Anckarstierna ett släktvapen, som tydligt skiljer sig från det adliga och det friherrliga Anckarstiernavapnet. Hans Anckarstjerna stämde David och Gunnie Möller och yrkade att de dels skulle förlora namnet, dels skulle betala skadestånd till honom. Parterna förliktes, och svarandena stavar därefter namnet **Ankarstierna** och betalade Hans Anckarstjerna 5.000 kr.

Hans Anckarstjerna stämde också staten för felaktig myndighetsutövning: staten hade ju godkänt det möllerska namnbytet. Stockholms tingsrätt och Svea hovrätt fann dock att staten inte hade gjort fel. Det var rätt av Patent- och registreringsverket att godkänna namnbytet, eftersom släkten Anckarstierna är utdöd i Sverige och namnet inte kan anses vara allmänt känt.

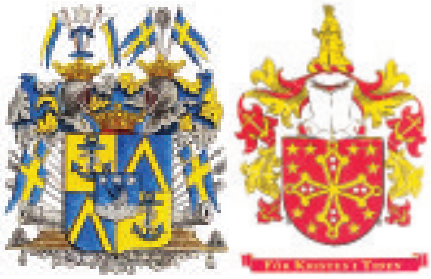

Höger teckning: Tor Flensmark.

David Anckarstierna (sedermera Ankarstierna) antog 1994 – föredömligt klargörande – ett vapen (t.h.) som varken uppvisar någon likhet med vapnet för friherrliga ätten Anckarstierna (t.v.) eller med vapnen för de adliga ätterna Anckarstierna. Bilderna ur Stiernstedts och Klingspors vapenbok 1865, från Svensk Wapencod, respektive Skandinavisk Vapenrulla 490/1995.

Hans Anckarstjernas processer sätter fingret på det dåliga skydd som svensk rätt ger utdöda adliga ätters namn.

Värdighet ärvs agnatiskt

Hans Anckarstjerna må bära namnet Anckarstjerna och titulera sig ”friherre och baron”(!), men hans existens innebär inte att någon av de på Riddarhuset introducerade ätterna Anckarstierna i verkligheten fortlever: Han härleder nämligen sitt efternamn från sin farmor. Hennes förfäders eventuella koppling till den svenska friherrliga ätten är oklar. Även om farmodern skulle visa sig tillhöra den friherrliga ätten innebär det dock inte att Hans Anckarstjerna är friherre, eftersom värdigheten ärvs agnatiskt.

För vidare läsning, se min artikel i *Från Schlyters lustgård, Rättshistoriska uppsatser, 2:2002*.

Sigillgåta

Foto: Urban Berg.

Urban Berg, Ljusdal, undrar över ett sigill med en krönt vapensköld som sitter på baksidan av ramen till en tavla i hans ägo. Tavlan, som föreställer en björnjakt, är en osignerad kopia av en målning i större format, utförd av **Johan Wilhelm Wallander** (1821–88) och **Alfred Wahlberg** (1834–1906) tillsammans. Originalet ägs av Nationalmuseum (NM 1027). Vet någon vilket vapen det är och varför sigillet sitter här? Kontakta i så fall redaktionen. *Red.*

Namnlöst-2 111 2004-03-20, 23:32

Forts från s 109.

Brodin

Antaget av muraren **Rolf K E Brodin**, Sjöhagen, Almunge, 2002. Medges till släktmedlemmar. Släktnamnet antogs av hans farfars farfar Eric Ersson Brodin, gruvarbetare i Tyskboda i Films socken i Uppland. Släktens äldste kände stamfader är dennes far, Eric Ersson (1767–1808), bonde där.

Sköld: *I fält av silver ett uppskjutande blått treberg belagt med en genomgående bro av silver i tre spann och med spetsigt krön och ovan åtföljt av tre blå rundlar, ordnade en över två. Blått hjälmtäcke fodrat med silver*. Hjälmprydnad: *Två blå vingar*.

Teckning: Fredrik Brodin.

Desén

Antaget av diakonissan **Helén Desén Grahn**, Åsele, 2002. Medges åt efterkommande till hennes far, skogsarbetaren Hjalmar Desén (1916–86), Åsele. Släktens äldste kände stamfader är dennes farfars farfars farfars farfar Jon Andersson (hans son föddes 1649), bonde i Edens by i Junsele socken i Ångermanland.

Sköld: *I rött fält ett grankvistkors inom en renhornskrona, allt av guld, och däröver en av en vågskura bildad ginstam av guld belagd med ett liggande rött risknippe. Rött hjälmtäcke fodrat med guld.* Hjälmprydnad: *Ett stolpvis ställt risknippe av guld mellan två rödar enhorn.* Valspråk: *Decens et patiens* ('Ordentlighet och tålamod').

Teckning: Magnus Bäckmark.

Guldbrandzén

Antaget av **Tony Guldbrandzén**, biskop i Härnösands stift, 2001.

Sköld: *Delad i silver, vari en nattvardskalk åtföljd på dexter sida av en balkvis ställd fisk och på sinister av en stolpvis ställd yxa med utåtvänd egg, allt rött, och blått, vari en uppslagen bok av silver med spännen och snitt av guld och på boksidorna belagd med röda grekiska gemena alfa och omega*. Hjälmprydnad ännu inte fastställd. Valspråk: *Gud verkar, uppmuntra varandra*.

Här sammanställt med Härnösands stifts vapen i biskopens ämbetsvapen.

Teckning: Bengt Olof Kälde.

Hill

Antaget av **Laila Hill**, Sundsvall, 2002. Medges till släktmedlemmar av namnet. Släktens äldste kände stamfader är hennes farfars farfars far, soldaten vid Hälsinge regemente Bengt Hill (född 1776) i Norrkämsta i Ljusdals socken i Hälsingland.

Sköld: *I svart fält en hillebard av guld uppskjutande från ett uppskjutande treberg av guld belagt med en röd eldsflamma. Svart hjälmtäcke fodrat med guld*. Hjälmprydnad: *Ett avslitet bockhuvud av guld med röd beväring*. Valspråk: *Sine provocatione nulla progressio* ('Utan utmaning ingen utveckling').

Teckning: Magnus Bäckmark.

Hill, yngre släkten

Snickaren **Pehter Hill**, Mölnlycke, sammanställde 2002 sin agnatiska släkts vapen (Lundgren) med sin mödernesläkts (Hill), med anledning av att han bär sin mödernesläkts namn, enligt följande:

Sköld: *Kluven, 1. Lundgren (se nedan), 2. Hill (se ovan)*. Hjälmtäcke, hjälmprydnad och valspråk: *Hill*.

Teckning: Magnus Bäckmark.

Lundgren

Antaget av sågverkschefen **Tore Lundgren**, Sundsvall, 2002. Medges till släktmedlemmar av namnet.

Sköld: *I fält av silver ett av grenskuror bildat gaffelkors*

Namnlöst-2 112 2004-03-20, 23:32

åtföljt i den övre vinkeln av en ros och i vardera av de båda nedre av två liljor, ordnade över varandra, allt blått. Blått hjälmtäcke fodrat med silver. Hjälmprydnad: *En blå vinkelhake ställd med handtaget liggande och bladet på dexter sida, uppåtvänt*. Valspråk: *Rätt framåt*.

Teckning: Magnus Bäckmark.

Mattsson

Antaget av SHF-medlemmen, museitjänstemannen **Jens Mattsson**, Enskede, 2002. Medges åt släktmedlemmar härstammande från hans farfars farfars farfar, dragonen vid Skånska dragonregementet Erland Kraut (1800–43) i Hovby i Norra Åsums socken i Skåne. Släktens äldste kände stamfader är dennes farfar, ryttaren vid Södra skånska kavalleriregementet Henrik Lottberg (ca 1736–1806) i Örmatofta i Vä socken i Skåne.

Sköld: *Två gånger kluven och två gånger delad i svart, vari en eldsflamma av guld, och guld, vari en svart kula. Svart hjälmtäcke fodrat med guld*. Hjälmprydnad: *Ett uppskjutande svart hästhuvud med röd beväring frustande eldsflammor av guld från näsborrarna*. Valspråk: *Med kulor och krut*.

Teckning: Magnus Bäckmark.

Olsson

Antaget av färghandlaren **Staffan Olsson**, Eskilstuna, 2002.

Sköld: *Av en bågskura delad i blått, vari en droppe mellan två sexuddiga stjärnor, allt av guld, och guld, vari ett blått björklöv. Blått hjälmtäcke fodrat med guld*. Hjälmprydnad: *En uppstigande grip av guld med röd beväpning hållande ett blått björklöv belagt med en droppe och två sexuddiga stjärnor, allt av guld*.

Teckning: Davor Zovko.

Persenius

Antaget av **Ragnar Persenius**, ärkebiskopens biträdande stiftsbiskop, Uppsala, 2002.

Sköld: *I fält av guld en röd druvklase*. Hjälmprydnad ännu inte fastställd. Valspråk: *Dispensatores gratiæ Dei* ('Förvaltare av Guds nåd').

Här sammanställt med Uppsala ärkestifts vapen i biskopens ämbetsvapen.

Teckning: Bengt Olof Kälde.

Stiglund

Antaget av **Hans Stiglund**, biskop i Luleå stift, 2002.

Sköld: *I blått fält en lilja av guld åtföljd på dexter sida av två medelst vågskuror bildade ginbalksträngar av silver och på sinister sida av två medelst vågskuror bildade balksträngar av silver*. Hjälmprydnad ännu inte fastställd. Valspråk: *Gud med oss*.

Här sammanställt med Luleå stifts vapen i biskopens ämbetsvapen.

Teckning: Bengt Olof Kälde.

Karlsson blev 2002 års vapen

Omröstningen om 2002 års vapen som utlystes i VB 54, s 80, är avgjord. De vapen som fick flest röster är:

1. Vapen (Marcus) **Karlsson** (VB 53), 6 p
2. Vapen **Stenhamn** (VB 54) och vapen **Syrén** (VB 53), vardera 5 p
3. Vapen **Donnerberg** (VB 53), 4 p

Vi gratulerar **Daniel G Andersson** i Landskrona till att ha vunnit bokpriset, Stephen Slaters *The Complete Book of Heraldry* (2002), som utlottades ut bland de sju som röstade. *Red.*

Namnlöst-2 113 2004-03-20, 23:32

Heraldikermöte i Dublin

Av Martin Sunnqvist

Samtliga foton: Magnus Bäckmark.

Den tjugofemte kongressen för de heraldiska och genealogiska vetenskaperna hölls den 16–21 september 2002 i Dublin. Bland de 250 deltagarna var Skandinavien väl representerat.

Temat för kongressen var *Genealogy and Heraldry: Their Place and Practice in Changing Times*.

Ett pass med två intressanta föredrag behandlade utvecklingen av den heraldiska konsten. **Anthony Wood** – välkänd engelsk vapenmålare – berättade om den heraldiska konstutvecklingen under 1900-talet. **Katy Lumsden**, som sin ålder till trots är Senior Herald Painter hos Chief Herald of Ireland, berättade om hur vapenkonsten utvecklats och utvecklas hos den irländske statsheraldikern. En intervju med Katy Lumsden finns på sidan 120.

Tom S Vadholm lärde sig att spela säckpipa av skotten Mark Dennis efter avslutningsbanketten på Four Season's Hotel.

Kvinnliga kadenstecken

Många anföranden rörde temat kvinnor och heraldik. Utvecklingen på jämställdhetens område återverkar naturligt nog på de heraldiska sedvänjorna. Den skotske **Lord Lyon** King of Arms håller på att utveckla ett system av kadenstecken och bårder för att särskilja vapen som förs vidare på kvinnolinjen.

Den skotske advokaten **Mark Dennis** redogjorde för ett förslag till sådant system. Efter några generationer kan vapnen bli briserade till oigenkännlighet, men Mark Dennis framhöll, att det alltid står Lord Lyon fritt att avvika från principerna för att undvika alltför komplicerade och obegripliga sköldemärken.

Elizabeth Roads, Carrick Pursuivant, redogjorde för förändingar i skotsk vapenrätt under 1900-talet. Det framgick att det finns en ständig beredskap hos Lord Lyon för att förändra heraldiken och vapenrätten för att möta nya behov och samhällsförhållanden.

Zdenko Alexy berättade om det nya slovakiska vapenregistret, Heraldický Register, som på statens vägnar registrerar vapen för släkter och kommuner.

Rosa är tinktur i Canada

Karine Constantineau, som representerade den kanadensiske statsheraldikern, visade exempel på vapen förlänade till män och kvinnor. Hon visade att inga könsrelaterade skillnader görs i motivvalen. En något udda specialitet för Canada är att rosa betraktas som en heraldisk färg. Även färgen rosa är i heraldiska sammanhang könsneutral – den syftar främst på Newfoundland, vars inofficiella flagga är två gånger kluven i rosa, vitt och grönt.

Namnlöst-2 114 2004-03-20, 23:32

Bilder på heraldiska objekt publicerade med tillstånd från Trustees of the National Library of Ireland.

En sida ur en visitationsbok från 1618 med sköld för John White of the Trumor. De så kallade visitationerna var en sorts tjänsteresor som Storbritanniens härolder utförde på 1500- och 1600-talen i syfte att inventera och dokumentera vapen och granska ägarnas rätt till dem. National Library, Dublin.

På gravmonumentet över Piers Butler, 8:e earl av Ossary († 1539), i St. Canice's Cathedral, Kilkenny, syns en framställning av Kristi vapen.

Per Nordenvall i samspråk med bland andra Niccolo Orsini De Marzo utanför St. Canice's Cathedral i Kilkenny. Försvarstornet byggdes år 849.

Bokband för en kardinal McCabe, 1700-tal(?). Heraldic Museum, Dublin.

Kommande internationella kongresser äger rum i Brugge i Belgien 2004 och St. Andrews i Skottland 2006. Dessförinnan hålls nordisk heraldisk konferens i Åbo 2003 och heraldiskt kollokvium i Troyes i Frankrike samma år. 2005 hålls kollokvium i S:t Petersburg.

Sammankluvet vapen under makens hjälm. Connel Loughnan († 1812) och hans hustru Anastatia Shee († 1802) på kyrkogården till St. Canice's Cathedral, Kilkenny.

Registreringsbevis utfärdat av Deputy Chief Herald of Ireland Fergus Gillespie 2000, bekräftande att Gerald FitzGerald of Rossbrien House, Rossbrien, County of Limerick, i egenskap av äldste son till Patrick Gerard Joseph FitzGerald har rätt till sistnämndes vapen med tillägg av en tornerkrage att bäras så länge fadern lever. Utförande: Katy Lumsden.

Namnlöst-2 115 2004-03-20, 23:32

Frihetstörst och gröna klor

Av Magnus Bäckmark

Den 23 april 2002 förevisades sju nya serafimervapensköldar för H M Konungen i Kungl Maj:ts Ordens ordinarie ordenskapitel på Kungliga Slottet, målade av KMO:s vapenmålare **Bengt Olof Kälde**. Sköldarna från år 2000 omskrivs i Vapenbilden nr 48, s 673, men de som tillkom därefter och visades upp i ordenskapitlet den 25 april 2001 har ännu inte omskrivits och nämns därför här. Här nedan tas allihop upp i sin tillkomstordning.

Dessa exempel visar att det är vanligt att presidenter representeras av republikens, ej ett eget vapen. I Bulgariens fall är det exillkungahusets vapen – lejonet med den ovanliga gröna(!) beväringen – som återtagits som statsvapen. Den kungliga kronan borde inte ha följt med på kuppen, tycker man.

Lägg märke till att drottning Noors krona har en spets i stället för krönt korsglob, eftersom en sådan inte passar i ett muslimskt kungadöme.

Liberia har ett kvasiheraldiskt vapen, men känn på valspråket! I Tunisiens fall betyder det arabiska valspråket 'Ordning, frihet, rättvisa', vilket korresponderar mot vapnets innehåll. Kälde har förtjänstfullt tagit sig viss frihet och givit detta vapen ett väsentligt mer heraldiskt utseende än det annars har.

H M Shah Reza Pahlavi av Persien (1878–1944), utnämnd 1934.

Tunisiens president Habib ibn Ali Bourguiba (1902–2000), utnämnd 1963.

Jugoslaviens president Josip Bros Tito (1892–1980), utnämnd 1976.

Mexicos president José López Portillo y Pacheco (född 1920), utnämnd 1980.

Brasiliens president João Baptista de Oliveira Figueiredo (1918–99), utnämnd 1984.

Namnlöst-2 116 2004-03-20, 23:32

Foton: Kung l Maj:ts Orden, A Dafgos.

H M Drottning Noor al Hussein av Jordanien (född 1951), utnämnd 1989.

H M Konung Ja'afar av Malaysia (född 1922), utnämnd 1996.

H K H Storfursttronföljaren Aleksej Nikolajevitj av Ryssland (1904–18), utnämnd 1909.

H M Kejsarinnan Menen av Etiopien (1893–1962), utnämnd 1959.

Liberias president William V S Tubman (1895–1971), utnämnd 1962.

Österrikes förbundspresident Thomas Klestil (född 1932), utnämnd 1997.

Greklands president Constantinos Stephanopoulos (född 1926), utnämnd 1999.

Bulgariens president Petar Stojanov (född 1952), utnämnd 2000.

H K H Kronprins Philippe av Belgien, hertig av Brabant (född 1960), utnämnd 2001.

Namnlöst-2 117 2004-03-20, 23:32

Carl XIIIs Orden

– et vesentlig bidrag til svensk ordenshistorie

Av Kaare Seeberg Sidselrud

Tom C Bergroth: Kungliga Carl den XIII:s orden – "til upmuntran och belöning för medborgerliga och välgörande bemödanden til nödlidandes och allmänt gagn". Svenska frimurare orden, Stockholm 2002. ISBN: 91-974123-3-3, inbunden, 341 sidor.

Heraldikeren og ordenshistorikeren **Tom C Bergroth** har nylig kommet med en bok om Carl XIIIs Orden, den yngste av de svenske kongelige ordner, innstiftet i 1811.

I motsetning til Seraphimer-ordenen og Nordstjerne-ordenen tildeles Carl XIIIs Orden ikke først og fremst utenlandske statsborgere, men til svenske borgere samt svenske prinser ved fødselen. Imidlertid er mottagerkretsen begrenset til personer som har oppnådd de høyeste grader innen Den Svenske Frimurer Orden og dermed er innehavere av verdigheten som Riddere og kommandører med det Røde Kors, og idag er det ikke gitt at en innehaver av denne verdigheten vil bli utnevnt til Ridder av Carl XIIIs Orden. De svenske prinser må ha oppnådd samme grad innen frimureriet før de kan bære ordenen.

Ordenen er unik ved at den både er en offisiell kongelig orden og samtidig den høyeste utmerkelse som kan tildeles en frimurer, og den kan i motsetning til ordinære frimureriske prydelser bæres offentlig. Dette er også den eneste av de gjenværende ordner hvor de gamle ordensdrakter fortsatt er i bruk.

Kunne blitt modell for Danmark og Norge

Det er meget som kan tyde på at både Frederik VII (ikke VIII som det står på side 163) hadde tenkt å innføre en parallell til Carl XIIIs Orden i Danmark, og at det samme muligens var under vurdering i Norge – en Oscar IIs Orden – den siste konjunkturen har forfatteren imidlertid ikke kunnet finne belegg for i arkivene til Den Norske Frimurer Orden. Det islandske korset er beskrevet med en hvit pull som ikke finnes, derimot har det norske korset det. Disse ubetydelige feilene har forfatteren vært elskverdig å påpeke ovenfor denne anmelder.

Carl XIIIs Ordensdragt idag. Medisinalråd emeritus Bo Åkerrén.

I motsetning til insigniet for en Ridder og Kommandør med det Røde Kors, består Carl XIIIs Orden ikke bare av et halskors, men også av et rødt St. Georgskors (tempelkors) som bæres på venstre side av brystet.

Carl XIIIs Ordens halskors, dagens modell (1865).

De mange og gode illustrasjoner gjør boken til et praktverk innen sin genre, og utgjør et vell av informasjon om ikke bare Carl XIIIs Orden, men de svenske ordner generelt.

Nu er to av de fem svenske ordner dekket med egne verk i nyere tid (Seraphimer-ordenen 1998 og Carl XIIIs Orden i 2002) – det ville være å håpe at den fortsatt aktive Nordstjärne-ordenen ble dekket på samme måte og de to dormante ordner; Svärd-ordenen og Vasa-ordenen.

Namnlöst-2 118 2004-03-20, 23:32

En rad märken

I en reklamfolder för bokklubben **Svenskt Militärhistoriskt Bibliotek** fick jag syn på en rad heraldiska klistermärken.

Bokklubbar har inte sällan system med att klistra in ett litet märke för att välja olika alternativ i erbjudanden, men här fanns ingen sådan logisk förklaring till varför vapnen fanns med som märken.

En ansvarig vid bokklubben svarade att vapnen ansågs förhöja intresset för krigshistorisk media.

Bokklubben har ett eget vapen som väl återspeglar verksamheten genom lättillgänglig symbolik – ett bra exempel på hur heraldik bör tillämpas. Kanske borde nyckeln i fågelns näbb framgå något tydligare.

Fredrik Brandberg

SMB:s vapen.

I jubileumsmärket är hjälmprydnaden överlagd sköldemärket.

Smältande glassbakelse

Med stor förfäran får jag numera ta del av försändelser från **Stockholms handelkammare**. Dess nya logotype är nämligen en förvanskad krona (S:t Eriks), vars motsvarighet man snarare kan finna med en snowboardbacke eller en snart smältande glassbakelse.

Symbolen är framtagen utan någon heraldisk stil och form och får varje heraldiskt intresserad att rysa ut med hela ryggraden. Som förklaring menar handelskammaren att den är en kombination av kronan och ett handelsfartyg i rörelse framåt.

På min förfrågan berättar statsheraldiker **Henrik Klackenberg** följande:

–Handelskammaren tog en underhandskontakt innan märket togs i bruk, varvid jag avrådde från användning av denna ”sjösjuka” modell. Logotypen vittnar om dåligt omdöme och brist på pietet, men någon lagöverträdelse är det inte.

Denna logotype kommer säkert i likhet med flertalet andra dagsländor att ha gjort sitt inom en snar framtid. Varför inte ta fram en symbol med heraldikens grundregler som ledstjärna istället?

Christer Svärd

Flaggkongress kommer till Sverige

Den XX:e internationella flaggkongressen arrangeras av Nordiska Flaggsällskapet i samarbete med Armémuseum mellan den 28 juli och 1 augusti i Stockholm. Eftersom vexillologi och heraldik har beröringspunkter är detta ett spännande evenemang också för heraldikintresserade. Närmare info, se http://www.fiav2003.com. *Red.*

Teckning: Tina Trimeloni.

Kongressflaggans utformning baserar sig på NFS:s flagga men antyder att kongressen genomförs i Stockholm. Flaggan har nordisk korsform eftersom kongressen ordnas av NFS. Idé: Gustav Söderlund.

Namnlöst-2 119 2004-03-20, 23:32

Fabeldjurens utmanare

Av Magnus Bäckmark

Katy Lumsden, heraldisk konstnär vid Irlands heraldiska myndighet, kom in på sin bana av en lycklig slump.

När och var är du född? Har du familj?

– Jag är född 1973 i en by nära Aberdeen i nordöstra Skottland. Jag är singel, men inte ensam! Jag delar en lägenhet i centrala Dublin med två andra som är i tjugo-/trettioårsåldern och inte har råd med att köpa egen bostad med det nuvarande bostadsprisläget i Irland.

Hur kommer det sig att du blev Herald Painter?

– När jag tillfrågas om det brukar jag oftast säga att jag "ramlade" in i heraldiken. Jag kom till Dublin 1991 för att studera Visual Communications vid National College of Art and Design, och jag har alltid haft en stark böjelse för kalligrafi. Strax innan jag tog min examen 1995 fick jag ett brev från den dåvarande Chief Herald of Ireland som frågade om jag kunde tänka mig att arbeta för the Genealogical Office eftersom deras Herald Painter just hade gått i pension. The Office hade hört sig för med skolan, som inte hittade någon annan som kunde vara intresserad av arbetet. Mina lärare hänvisade dem till mig – den enda udda varelse i klassen som var mer förtjust i penna och pensel än i en Apple Mac!

Foto: Magnus Bäckmark.

Katy Lumsden fascineras av att hennes dagliga arbete med pergament och penslar utgör en del av ett internationellt bildspråk. Infällt: hennes sköld, hämtad från hennes visitkort.

> **"jag var den enda udda varelsen i klassen som var mer förtjust i penna och pensel än i en Apple Mac"**

Om någon hade frågat dig om heraldik innan du började din karriär, vad visste du om det då?

– Jag visste absolut ingenting innan jag fick det där brevet från the Chief Herald. Vår kurs på skolan berörde inte heraldik alls, och jag hade aldrig tidigare hört talas vare sig om the Genealogical Office eller om the Chief Herald.

Hur har din uppfattning om heraldik förändrats fram till idag?

Namnlöst-2 120 2004-03-20, 23:32

– Vad ja gillar mest är att heraldiken verkligen är ett internationellt språk. Jag har också fascinerats av att upptäcka att den också är ett pulserande språk i utveckling. Det arbete som idag görs på kadensteckenens område, till exempel, och allt vad gäller kvinnor och heraldik tycker jag är särskilt spännande, tillsammans med införandet av nya motiv.

Vad gillar du mest att teckna?

– Svår fråga! Jag tror att jag roas mest av häroldsbilder, av den enkla anledningen att jag är lat och att min teckningsskicklighet vad gäller levande figurer inte är vad den borde! Med detta sagt, brukar jag tycka att mina bästa alster börjat med den hemska känslan av "Hur i all världen ska jag göra *det*?" Utmaningar är bra för mig och jag njuter av dem.

Vad skulle du undvika att teckna om du kunde?

– Vad som helst från natur en framkallar en liknande känsla som att börja en bergsbestigning för mig. Men även om jag ibland skulle föredra en promenad på en plan, jämn stig, så vet jag att ansträngningen i slutänden leder till en bättre utsikt! Detta gäller särskilt fabeldjur, eftersom det ju inte finns fotografier av dem att använda som förlaga.

Välj ett vapen som du formgett och/eller tecknat och som du tycker representerar din stil.

– Det här (se bild) är ett fiktivt vapen som jag formgav som en del av den utställning av the Office's arkivmaterial som pågick under hela sommaren i the National Library of Ireland. På en av panelerna skulle beskrivas vilka delar ett vapen består av, och hellre än att använda ett befintligt vapen fick jag fritt utrymme att skapa något som innehöll baner och sköldhållare såväl som våra vanliga beståndsdelar.

Hur många vapen har du formgett och/eller tecknat hittills?

– Ungefär 70.

Ett fiktivt vapen, tecknat 2002, väljer Katy Lumsden som ett exempel på sin konst. Notera hjälmtäcket, som i detta fall givits en originell utformning med hopprullade kanter.

Vapenkonsten om 200 år – hur kommer den att skilja sig från idag, tror du?

– Vårt Office firar sitt 450-årsjubileum 2002 och jag måste säga att i grund och botten har inte mycket av vårt arbete förändrats. Jag tror inte att det kommer att bli några enorma skillnader om ytterligare 200 år. Teknisk utveckling kommer förstås att påverka, men jag tror att det blir mer rörande arkiveringsmöjligheter och kommunikation än själva produktionen. Jag tror också att antalet heraldiska myndigheter över hela världen kommer att ha ökat om 200 år.

"jag tror att antalet heraldiska myndigheter över hela världen kommer att öka"

Tar du emot teckningsuppdrag?

– Nej, tyvärr, eftersom mitt arbete för the Office of the Chief Herald of Ireland är på heltid och ibland mer än så.

Namnlöst-2 121 2004-03-20, 23:32

We will rock you

Av Johan Alexander Lindman

En riddares historia. Columbia Pictures, 2001.

Vi snackar riddare – och rock'n'roll – i en underhållande historia i formen av en medeltidsactionrulle.

Under medeltiden uppstod en publiksport: tornering. Turneringarna var egentligen krigsträning och de stora turneringarna var förbehållna riddare. För väpnaren William Thatcher blir därför hans herres, riddaren Sir Hectors död, början på en karriär som kringresande turnerproffs i 1300-talets Europa – i förklädnad som den uppdiktade riddaren "Sir Ulrich von Liechtenstein of Gelderland"(!).

Det resande sällskapet, som färdas från Rouen, via Lagny-sur-Marne, Bordeaux, Paris till London, får under sin färd sällskap av den inte helt obekante Geoffrey Chaucer. Med hjälp av dennes diktarådra och konstnärliga talanger tillverkas ett falskt, men ack så förtroendegivande, adelsbrev över "riddaren" Sir Ulrich.

Genom hela filmen siktas oupphörligen heraldiska emblem, såväl på sköldar, banér som schabrak.

Vapnet som föräras honom är tre gyllene örnar, två över en ställda. Anakronistiska inslag siktas i filmen; Nike-loggan(!), musiken "We will rock you" med Queen, 1960-talsstuk på kläder!

Halster tillbaka

Den blekingska medeltidsstaden Elleholms vapen har återupplivats.

Elleholm hade stadsrättigheter till och från under perioden 1450–1600.

Ett sigill tillverkat 1584 visar bilden av ett halster. På initiativ av Elleholms hembygds- och sockenråd har tinkturerna rekonstruerats till silver och svart. En nyritning levererades av Riksarkivet den 11 september 2002.

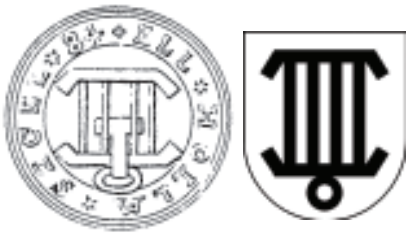

Blasoneringen lyder som följer. Sköld: *I fält av silver ett stolpvis ställt svart halster med ringskaft nedåt*.

Magnus Bäckmark

Tarja med liljor

Finlands president **Tarja Halonen** har valt sitt vapen. Skölden har komponerats av **Harri Rantanen** och kan blasoneras: *Av en liljeskura kluven i guld och rött*. Färgerna är Finlands vapenfärger. Vapnets valspråk är: Yhteisen kansan puolesta ('För ett enat folk'). Läs mer i Heraldisk Tidsskrift nr 87.

MB

Namnlöst-2 122 2004-03-20, 23:32

Två nya norska kommunvapen

Åsnes kommun, vilken tidigare fört en oheraldisk bild med en timmerflottare, har den 9 februari 2001 fått ett vapen: *i guld tre ginbalksvis utskjutande svarta flottningshakar*. Man ansluter således i heraldisk form till den tidigare bilden.

Det andra är för den nybildade **Re kommun** i Vestfold som bildades den 1 januari 2002 genom en sammanslagning av Ramnes och Våle. Båda kommer var vapenförande, men för den nya kommunen ville man ha ett helt nytt vapen utan koppling till de två tidigare. Vapnet fastställdes den 31 augusti 2002 till: *i grönt en liljehaspel av guld*. Liljehaspeln i den avbildade illustrationen har fått fem armar i stället för de brukliga åtta. Antalet skall symbolisera kommunens fem kyrksocknar. Detta utseende borde naturligtvis nämnts i blasoneringen om man i framtiden avser att behålla den.

Bilderna från kommunernas webbsidor.

Marcus Karlsson

Arn får sköld

Sveriges Television arbetar på en tv-serie om hur Sverige blev till och som kommer att sändas 2004. På uppdrag av producenten, Troja-Television, har fil dr **Jan Raneke** komponerat ett vapen till **Jan Guillous** fiktive romangestalt **Arn Magnusson**, som nämns i serien. Skölden är av guld, lejonet svart och korset rött.

Teckning: Jan Raneke.

MB

Korg för Rwanda

Av Marcus Karlsson

Ett led i att främja försoning och förnyelse i det svårt härjade landet har för Rwanda varit att införa en ny flagga och ett nytt statsemblem.

De antogs formellt av nationalförsamlingen 25 oktober 2001, men blev inte officiella förrän presidentens presentation den 31 december 2001.

Emblemet kan beskrivas som följer: *inom en ring bildad av ett grönt band nedtill förenat medenknopen traditionell ruwandisk korg av guld med blått mönster stående på ett blått kugghjul och åtföljd ovan av en sol av guld samt på dexter sida åtföljd av en sorghumkvist och på sinister sida av en kaffekvist båda naturfärgade, det hela åtföljt på sidorna av två på kant ställda sköldar av guld och ovan av ett språkband av guld med texten Republika Y'U Ruvanda i svart*. På ett språkband under emblemet står mottot Ubumwe umurimo gukunda ('Enhet, arbete och patriotism').

Solen i emblemet finns även i den nya flaggan, kugghjulet symboliserar landets industri och de två kvistarna jordbruket. Korgen skall symbolisera kulturen och skyddet av densamma, men står även för sparsamhet och samarbete. Sköldarna är symbol för patriotism och försvaret av nationen. Orsaken till att man inte ville ha kvar det gamla statsemblemet var att det innehöll en typ av kniv, som efter de tragiska händelserna i landet kom att förknippas med folkmord.

Namnlöst-2 123 2004-03-20, 23:32

Dyrgripar under klubban

Av Magnus Bäckmark

På Stora kvalitén den 4–6 december 2002 utropades flera spännande objekt.

Foton ur auktionskatalogen.

Ett par halvmeterhöga portalöverstycken i sandsten såldes utan någon närmare identifiering än ”1600-tal”. Båda stenarna visar vapnen för ätten Tott respektive Gyldenstierne/Gyllenstierna, och på nederdelen av ena stenen syns årtalet 1641. Därför kan man anta att de syftar på **Tage Tott** (1580–1658) och hans fjärde och sista hustru, från 1633, **Jutta Gyldenstierne** (1613–50). När överstyckena tillkom var Tage Tott länsherre på Malmöhus slott. Han var, med sitt stora godskomplex i Skåne, en av Danmarks rikaste män.

Årtalet under sköldarna är mycket nött, men framträder om man ökar bildens kontrast på datorväg (lilla bilden – siffrorna ifyllda med vitt).

Kaptenen beställde själv ett par

Ett dussin Rörstrandstallrikar med vapendekor i underglasyrblått såldes också oidentifierade i auktionskatalogen. Alliansvapnet består av stamvapnen för majoren, greve **Gustaf Adolf Fredrik De la Gardie** och hans hustru **Mariana Fredrika von Saltza**, född friherrinna. De hade bara varit gifta i fem år när han avled 1833 i Strömstad, knappt 33 år gammal. Noteras kan att vapenmantel och en godtycklig (adlig) rangkrona använts.

Vapenmantel.

Enbart sköldemärket, krönt, återfinns på ett annat par tallrikar. Dessa tros ha beställts av greve **Didrik Henrik Taube**, som var kapten på skeppet Stockholm vid seglatsen till Kina 1737–39.

Taubes stubbe fristående.

Grillvariation

Borgerliga släkten **Grill** har, efter vad som för närvarande är känt, hittills beställt sju olika serviser från Kina. Vid denna auktion såldes två objekt. Det ena var ett par tallrikar från Qianlong (1736–95), med vapnet korrekt återgivet med sluten hjälm.

Blomsterkaskad.

Det andra var ett skålfat, enligt uppgift ritat av **Christian Precht** för **Claes Grill** på 1740-talet. Vapnet – här i ett för den tidens syn modernt utförande – har tillförts blad på ömse sidor av tranan i skölden, kan-

Namnlöst-2 124 2004-03-20, 23:32

ske syftande att vara ett slags damaskering, om än välklumpig sådan i så fall, och av bördsstolthet är vapnet här framställt med krönt, öppen hjälm.

Tranan med gräshoppan.

Flera fina föremål utbjöds också på Bukowskis internationella höstauktion i Stockholm den 3-6 samma månad.

En hedersvärja från **Karl XIV Johans** tid visar konungens stamvapen på fästet (bild till vänster).

På fyra kaffekoppar med fat, tillverkade för Ostindiska kompaniets direktör 1748–81 **Gustaf Tham** syns hans vapen framställt i underglasyrblått (bild nedan).

Mark under hästen.

Ett konsolbord från 1780-talet, tillverkat i Stockholm, har grevliga ätten **von Rosens** krönta sköld på fotkrysset.

En sigillstamp av graverat stål, med tillhörande originaletui (lilla bilden), kan tack vare ordenskedjorna dateras till mellan 1823, då ägaren, Norges statsminister **Mathias Otto Leth Sommerhielm**, blev riddare av Serafimerorden, och 1827, då han avled.

På en klotformad tvålkopp av silver, invändigt förgylld, tillverkad i Stockholm 1797 (till vänster), syns den krönta skölden för ätten **Silfverskiöld**. Den skrafferade framställningen har förenklats på det viset att det här inte framgår att bården egentligen är delad i tolv fält, växelvis av silver och röda.

Ett representativt alliansvapen är det för landshövdingen i Göteborgs och Bohus län, friherre **Bengt Ribbing** (af Koberg, 1686–1741) och hans hustru **Ulrika Eleonora Piper** (1698–1754), född grevinna, på tallrikar från 1723–35. Makarnas sammankluvna sköld hålls av en sköldhållare från vardera vapnet (bild till vänster).

Namnlöst-2 125 2004-03-20, 23:32

M E D L E M S N Y T T

Nya medlemmar från 16/8 2002

Knut-Axel von Schoultz, Rademachergatan 11, 4 tr, 632 20 Eskilstuna.
Hans-Erik Löfvenmark, Charlottenborg, Torsborg, 193 91 Sigtuna.
Mattias Bautembach, Varvsgatan 23 A, 824 52 Hudiksvall, mattiasbautembach @yahoo.se.
Magnus Årvik, Kungsgatan 19, 753 32 Uppsala, Magnus.Arvik@siemens.com.
Rolf Engström, Södervärnsgatan 30, 621 46 Visby, rolf.engstrom@gotlandakeri.se.
Christer Svärd, Sibyllegatan 13, 114 42 Stockholm, christer.svard@folksam.se.
Bjørn A Sund, Feltpost 110, NO-0019 Oslo, NORGE, basund@tmbn.tmr.mil.no.
Jens Mattsson, c/o Orstadius, Diskusvägen 15, 122 40 Enskede, jens.mattsson@sshm.se.
John Lappalainen, Kevingeringen 59, nb, 182 50 Danderyd.
Urpo Lappalainen, Tervalaranta 3 as 4, FI-77600 Suonenjoki, FINLAND.
Ulf Möller, Arrie 31:15, 235 94 Vellinge, arriemoller@hotmail.com.
Helene Bjelkholm, Rökingevägen 36, 560 34 Visingsö.
Stig Blomkvist, Nolebrunnsgatan 62, 426 77 Västra Frölunda.
Lennart Norrström, Almlöfsgatan 3, 1 tr, 114 51 Stockholm, lennorr@yahoo.se.
Peter Andersson, c/o Kampi, Kotkagatan 3, 2 tr, 164 75 Kista.
Olof Sunnqvist, Donationsgatan 33, 341 35 Ljungby.
Gustav Wetter, Rökinge Svensgård, 560 34 Visingsö.
Carl Ove Edenström, Solsundavägen 18, 131 46 Nacka.
Stefan Görtter, Ballonggatan 3, nb, 128 33 Skarpnäck.
Henrik Thiger, Hejderidaregatan 23, 433 50 Lerum.

2003 till 23/3

Ingavon Corswant-Naumburg, Trädgårdsvägen 2 A, 182 47 Enebyberg, voncorswant-naumburg@telia.com.
Eva Öhlund, Smedjegatan 13, 972 33 Luleå, eva.ohlund@telia.com.
Jonas Hedqvist, Vällingbyvägen 143, 162 63 Vällingby.
Anders Höijer, Sköldmövägen 17 C, nb, 754 40 Uppsala.
Karl Henry Grahn, Lingonstigen 10, 910 60 Åsele.

Född

Fredric Tony Theodor Makenzius, född den 28 januari 2003, son till Glenn och Marlene Makenzius, Östersund.

Teckning: Ronny Andersen.

Avlidna

Sinikka Laine-Sellstedt, Farsta, den 17 maj 2002, 65 år gammal.

Hans Simonsberg, Göteborg, den 10 juli 2002, 83 år gammal.

Heim avliden

Nestorn inom katolsk kyrklig heraldik, ärkebiskop **Bruno B Heim** avled den 17 mars 2003 i en ålder av 92 år. En tillbakablick på hans gärning kommer i nästa nummer av Vapenbilden. *Red.*

Underrättelser

Per Nordenvall, i egenskap av historiograf vid Kungl Maj:ts Orden, mottog den 31 januari H M Konungens medalj av 8:e storleken i högblått band.

Namnlöst-2 126 2004-03-20, 23:32

Till minne av
Kaare Norwald Eikeland

Teckning: Eikeland och B Sköld, SVR 224/77.

Av Ingemar Apelstig

Måndagen den 7 oktober 2002 avled den heraldiske formgivaren och medlemmen av Skandinavisk Vapenrullas heraldiska råd Kaare Norwald Eikeland, Nesbru, Norge.

Eikeland föddes 1929 i Kristiansand och utbildade sig först till radiotelegrafist, sedan till elektroingenjör och civilingenjör.

Mellan 1955 och 1957 var Eikeland i FN-tjänst med tjänstgöring i Kashmir, Indien och Pakistan. Vid hemkomsten blev han knuten till Internationella Civila Luftfartsorganisationen till 1965 med arbete i bland annat Afghanistan, Kenya, Uganda, Tanzania och Zanzibar. Han var specialist på skeppsradar, automatisering och telekommunikation och arbetade som överingenjör på luftfartsverket i Oslo. Eikeland var i nio år rektor för Oslo Sjömansskola och blev chef för det norska NORAD-projektet vid Ghana Nautical College. Mellan åren 1982 och 1987 arbetade han med maritim kommunikation på Norska sjöfartsverket och var Norges representant vid flera internationella konferenser gällande internationellt maritimt telekommunikationssystem.

Redan på sextiotalet började Kaare Norwald Eikeland teckna medaljer och vapensköldar. Några av oss har tillbringat många timmar med honom i samtal hemma i villan i Nesbru eller i telefon med heraldiska spörsmål.

Han beundrade sin läromästare Jan Raneke, vars påverkan var betydande. Ett flertal nytecknade vapen publicerades i Skandinavisk Vapenrulla. År 1996 blev Eikeland medlem i det heraldiska rådet för Skandinavisk Vapenrulla – ett uppdrag han bar med stolthet.

Foto: Rune Torstensen.

För sina insatser fick Eikeland bland annat FN:s Fredsmedalje och Nordic Blue Beret Medal of Honour. År 1986 blev han hedrad med Kongens Fortjenstemedalje i gull.

Medaljtecknare

Bland officiella medaljer som Eikeland tecknat kan nämnas Norska Polisens förtjänstmedaljer, Norska Försvarets Medalj för internationell tjänstgöring, Skandinaviska FN-veteranernas förtjänsttecken, Norska FN-veteranernas hederstecken och Sanct Olavs Pilegrimskors. Därtill kommer ett stort antal privata och interna medaljer och utmärkelser.

Bland vapensköldar kan nämnas bland annat de som publicerats i Skandinavisk Vapenrulla, samt ett stort antal vapen och fanor till ordensmedlemmar inom olika sällskap, främst i Norge.

Kaare Norwald Eikeland vill jag utöver hans konstnärliga gärning minnas för hans stora aktiva humanitära insatser internationellt. Han var en äventyrare och vän men, kanske främst, en riktig gentleman.

Namnlöst-2 127 2004-03-20, 23:32

Hur vapen används

Fortsätt att skicka bilder till redaktionen! Exempelserien fortsätter i kommande nummer av Vapenbilden.

Foto: Fredrik Brandberg.

Carl Brandberg i Brämhult har sin sköld på sin skolryggsäck.

Foto: Jan Raneke

En del av sköldemärket tatuerat mellan skulderbladen har Henrik och Johan Raneke.

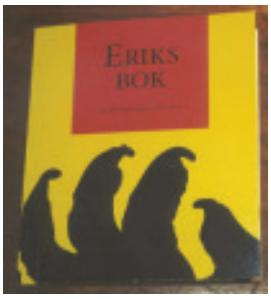

Till vänster: Del av sköldemärke (Bolin) på bokomslag.

Dödsannons.

Foto: Johan Bolin.

Bolins flag gav gjar högt över Mellangården i Ekerö. Till höger syns brevkort och manchettknappar, samt manchettbollar i släktens livréfärger. Därovan gästbok med vapnet präglat i skinnpärmen.

Köp gamla nummer av Vapenbilden

Nr 1–4 (ett häfte i nytryck): 25 kr.
Nr 5–55: 25 kr/häfte.
Specialerbjudande:
Häfte 1–55: 500 kr.
Beställning sker genom betalning till SHF (post- och bankgiro, se s 98).

Annonsera i Vapenbilden

INBLADNING – ANNONSRUTOR
Kontakta: Martin Sunnqvist,
Stora Fiskaregatan 7, 1 tr
222 24 LUND
tel: 046-13 43 23
epost: sunnqvist@yahoo.com

Namnlöst-2 128 2004-03-20, 23:33